

Ismét vérző sebek

„*Recrudescunt inclytæ gentis Hungaræ vulnera*” – ezekkel a szavakkal kezdődött a vezérlő fejedelem II. Rákóczi Ferenc 1703-i kiáltványa. „Újra felszabadnak a nemes magyar nemzet sebei.” **Radnóti Sándor**, a neves művész, irodalomesztéta immár tematikus korlátozás nélkül adja közre – folytatja – ***Recrudescunt vulnera*** című kötetében a mai magyar irodalom feltárását szolgáló írásait (a korábban a *Mi az, hogy beszélgetés?* címmel a Magvető Könyvkiadónál megjelent könyvéhez hasonlóan), kiegészítve mindezt – ahogyan könyve hátlapján ő maga felhívja rá a figyelmet – filmkritikákkal, alkalmi publicisztikai és teoretikus írásokkal és „nagyobb folyamatokat és összefüggéseket taglaló cikkekkel” is.

Az új könyvet azonban már a **Cserépfalvi adta ki** (dicséret illetve a székesfehérvári Püski Könyvesboltot, hogy névadója „népi” könyvei mellett most a nagy konkurens „urbánus-baloldali-liberális” Cserépfalvi – többek között József Attila, Radnóti Miklós mecénása – könyvei közül helyezett el polcain – nyilván üzleti szempontokat sém mellőzve – egy jelentősebb tévelt).

A kötet bevezető tanulmánya 1986-ból való (megjelent *A Lap* – a József Attila Kör rotációs folyóirata 1988-as Dolog és Szellem című rovatában, érdemes megjegyezni, hogy a Dolog és Szellem később a Hítel szellemiségével azonosul) és Németh László Galileijének írói attitűdjeit taglalja. (Magyar esszé.) Az eszmefuttatás máig érvényes gondolatokkal

végződik: „... ahol veritas duplex van, ott nincs abszolút igazság, nincs hegemon és hegemonia. Ezért tűnnek az 1956 utáni Németh László a *Præceptor Hungariæ* magatartását továbbra is maga mögött gondoló kompromisszumai, az 1959-es moszkvai pohárköszöntőtől az autorizált rózsaszín összkiadásig a gondolkozógép további termékeny eszméi ellenére pusztán egy nagy történet utójátékának.”

Külön érdekessége a gyűjteménynek a korábban szamizdatban publikált írások revelációszerű megjelenése. A *harcoló város* című kiállítás megnyitót például 1987. január 28-án hangzott el, *miután* a rendőrség elkobozta az Inconnu művész csoport 1956-ot idéző anyagát, s a kiállítók a műtárgyak helyére a lefoglalási végzés egy egy másolatát helyezték... Hasonló érdekesség a Hírmondó AB 1984 májusi cikke a Mozgó Világ betiltása, s a P. Szűcs Julianna nevével jegyzett „új folyam” első számának megjelenése alkalmából. (Emlékeztetjük az Olvasót, hogy a „rég” Mozgó főszerkesztője az az – akkor még MSZMP-tag – Kulin Ferenc volt, aki ma az Országgyűlés kulturális bizottságát vezeti, az MDF „liberális műhelyének” vezérégyénisége.)

Szintén a szamizdatban, jelesül a Beszélő 1988-as harmadik számában jelent meg Radnóti Sándor műkritikája *Az erdélyi tragédia* címmel Csurka István drámájáról, a „Megmaradni”-ról. „Csurka darabjában sok a szó, mert miként mintáinál, Németh László és Illyés Gyula

drámáiban, az ő szereplői is eszmék, ideológiai beállítottságok szócsövei” – kezdi a „konkrét mű konkrét elemzését”. A részletes boncolgatás tanulságát pedig így zárja le: „Csurka István *Megmaradni* című drámája egyelőre csak egy szomorúan magyar tanulságra figyelmeztet, arra, hogy mérhetetlen a távolság eközött: valamit *kimondani* és valamit *mondani*.”

Nagy ívet fog át Radnóti Sándor könyve. Az ismertetés csak találmokra jelezhet egy-egy izgalmas feladatot. Szó esik többek között Ingmar Bergman, Federico Fellini, Ember Judit, Bereményi Géza és Jeles András filmjeiről, Mészöly Miklósról, Esterházy Péterről, Csalog Zsoltról, **Eörsi Istvánról**, éppen „*Recrudescunt vulnera*” címmel Kenedi János A halál és a leányka című művéről, elmarasztaló szavak Moldova György „Bűn az élet”-éről, megjelenik Jorge Semprun és Konrád György alakja, „Hímvesző és irodalom” címmel erotikus irodalmi dolgozatok kritikája, a Kozmopolita költészet (Somlyó György) és Petri György munkásságának taglalása.

„*Recrudescunt vulnera*, a címet egykori Beszélő-beli kritikai sorozatomtól kölcsönöztem – írja Radnóti. – II. Rákóczi Ferenc szavai – megújulnak sebei (a jeles magyar nemzetnek) – kicsiny gyermekkorom óta kísértének, mikor a Parlament előtti lovaszobor talapzatáról silabizáltam őket. A késői Kádár-korszak szellemi klímájában ez az ige időszertűnek tűnt. Most is.” **Hell István**